

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

<https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2022.28.19>

УДК: 378.091.3:7.071

Степанова Л. П., Дун Цзяньбін

Компетентнісна складова формування творчого потенціалу студентів факультетів мистецтв у контексті фахової підготовки

У статті висвітлено проблему формування творчого потенціалу студентів факультетів мистецтв у процесі підготовки до майбутньої педагогічної діяльності з позицій компетентнісного підходу. Актуалізовано значимість компетентнісно-особистісної складової формування творчого потенціалу студентів – майбутніх учителів мистецьких дисциплін – у процесі фахової підготовки на основі означених пріоритетних наукових підходів. Визначено та обґрунтовано опору на принципи гуманізації освітнього процесу, інтегративної спрямованості навчання, залучення учасників навчального процесу до використання сучасних мультимедійних технологій. Акцентовано важливість визначення методичних засад формування творчого потенціалу особистості в контексті фахової підготовки студентів факультетів мистецтв.

Ключові слова: освітній процес, наукові підходи, принципи, творчий розвиток, мистецька діяльність.

Вступ. Актуальність проблеми формування творчого потенціалу майбутніх фахівців визначається його роллю у загальному розвитку і становленні культурної, естетично і морально вихованої, творчої особистості.

Як відомо, формування творчого потенціалу відбувається в процесі постійної роботи особистості над собою в напрямку самоаналізу, саморозвитку, самовдосконалення в процесі творчої діяльності, успішність якої визначає комплекс особистісних якостей, таких як: наполегливість, воля, прагнення до самореалізації, здатність до творчості. Остання, як доведено психологічною наукою, не тільки спадково обумовлена, а може бути сформована протягом життя. Більше того, високий рівень розвиненості творчих здібностей забезпечується цілеспрямованою безперервною та активною навчальною діяльністю.

Досліджуючи формування творчого потенціалу студентів факультетів мистецтв, ми маємо на увазі підготовку майбутніх викладачів музичного мистецтва та хореографії, що відбувається в умовах полікультурного та поліхудожнього середовища закладу вищої освіти. Об'єднуючою ланкою означеного процесу є музика, яка виступає засобом гармонізації творчої особистості майбутніх фахівців. Музика діє на людину комплексно (в тому числі на психіку та фізіологію), завдяки чому сприяє розвитку емоційності та інтелекту, навичок невербального спілкування, творчої взаємодії, здатності до імпровізації, емоційно-рухового самовираження, що зумовлює її міцний зв'язок з мистецтвом хореографії впродовж різних культурно-історичних етапів від прадавніх часів до сучасності.

Фахову підготовку студентів факультетів мистецтв на сучасному етапі розвитку вищої освіти необхідно спрямовувати на формування їх творчого потенціалу, адже лише творчий педагог зможе в майбутній педагогічній діяльності проводити навчання по-новому (що передбачає виховання «інноватора та громадянина», згідно з концепцією Нової української школи) і забезпечити творчий

розвиток учня. У цьому контексті особливої актуальності набуває визначення методичних засад формування творчого потенціалу студентів мистецьких факультетів закладів вищої освіти педагогічного спрямування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі творчості, творчого розвитку особистості, її здібностей, обдарованості присвячені численні наукові дослідження, зокрема Л. Масол, О. Мілашовської, В. Моляко, О. Музики, О. Олексюк, Г. Падалки, Т. Путіліної, О. Ребрової, С. Шандрук, О. Щолокової та інших науковців.

Творчий потенціал особистості представлено в роботах В. Моляко, Л. Овсянецької, О. Хижної, Ці Сянбо та інших науковців. Н. Остапенко досліджує творчий потенціал особистості у контексті проблем сучасної освіти. Розвиток творчого потенціалу студента в навчальному процесі ЗВО розглядає С. Решетняк, студентської молоді засобами українського народного мистецтва – І. Форостюк. Розвиток творчого потенціалу особистості засобами мистецтва як умову її професійної спрямованості розкрито в дослідженні І. Мурсамітової та О. Матліної. Професійне формування майбутнього вчителя хореографії засобами систематичної творчої діяльності розкрито С. Калашник. Розвиток творчого потенціалу особистості майбутнього вчителя танцю засобами хореографічного мистецтва розглядає С. Куценко.

Значна увага приділена науковцями також проблемі компетентнісного спрямування фахової підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін. У різних аспектах означеній проблемі присвячено дослідження О. Коночкіної (компетентнісний підхід у підготовці майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін), О. Горбенко (формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики), К. Кабріль (формування ціннісної компетентності майбутнього вчителя музики), Лю Цяньцян (формування художньої компетентності майбутніх учителів музики та хореографії) та інших науковців.

Компетентнісний підхід в освіті в контексті професійної підготовки, в тому числі підготовки майбутніх учителів, різнобічно висвітлюється сучасними вітчизняними науковцями та педагогами, як от: І. Бех, Н. Бібик, Л. Ващенко, О. Дубасенюк, І. Зязюн, М. Михайліченко, О. Пометун, Н. Сергієнко, Н. Сідельник, Л. Хоружа та іншими.

Аналіз наукової літератури з питань формування творчого потенціалу майбутніх учителів мистецьких дисциплін в контексті компетентнісного підходу засвідчує, попри наявний значний доробок науковців, недостатню розробленість зазначеної проблеми стосовно фахової підготовки студентів факультетів мистецтв.

Метою даної статті є висвітлення компетентнісного підходу та принципів формування творчого потенціалу студентів факультетів мистецтв у процесі фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи методичні засади формування творчого потенціалу студентів факультетів мистецтв у контексті цілей їх фахової підготовки, мусимо констатувати наявність проблеми недостатнього взаємозв'язку між знаннями студентів та вміннями творчо реалізовувати їх на практиці, на що звертають увагу науковці, зокрема: Ж. Карташова, А. Козир, І. Козловська, О. Щолокова та інші.

Розв'язанню означеної проблеми сприяє утвердження компетентнісного підходу, як одного із стратегічних орієнтирів української державної політики в системі освіти України (Закон України «Про вищу освіту», «Про деякі питання

державних стандартів повної загальної середньої освіти», Закон України «Про повну загальну середню освіту», «Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи»), що передбачає визначення цілей освіти як її результатів, представлених терміном «компетентності», механізмом реалізації яких є «технологія підготовки майбутнього фахівця» [6, с. 84]. Зауважимо, що компетентність розуміється як «інтегрований результат освіти, набутий особистістю», який обумовлює необхідність розвитку «умінь діяти, застосовувати досвід у проблемних умовах» [9, с. 14–15].

Сутність компетентнісного підходу полягає в спрямованості освітнього процесу на формування ключових і предметних компетентностей, що складають загальну компетентність особистості, яка є інтегрованою характеристикою особистості і включає в себе знання, уміння, досвід діяльності і ставлення до неї, що виявляється в поведінковій моделі [7]. Слід зазначити, що у наукових дослідженнях компетентність розуміється науковцями як особистісна характеристика індивідуальності (В. Макаренко) і розглядається в різних смислових значеннях.

З одного боку компетентність розглядається науковцями як «діяльнісна характеристика», що, характеризуючи ступінь професіоналізму, є водночас умовою ефективної трудової діяльності і «особистісно-етичною категорією» коригування професійного зростання (М. Ростока). З іншого боку – як «інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника вузу для виконання діяльності в певних професійних та соціально-особистісних предметних областях (компетенціях), який визначається необхідним обсягом і рівнем знань та досвіду у певному виді діяльності» [10, с. 35].

Проте, «ні знання, ні вміння, ні досвід діяльності самі по собі не є компетентністю, тільки спільно», – зазначається в Концепції Нової Української школи, де викладено ключові компетентності, які «з'єднують в одне ціле особистісне і соціальне в освіті, а їх формування потребує педагогіки партнерства «між усіма учасниками освітнього процесу» [9, с. 14–17].

У педагогічному аспекті формування професійної компетентності фахівців «полягає в тому, щоб не тільки навчити їх виконувати свої фахові функції, а й прищепити їм системний підхід до аналізу проблемних ситуацій і вміння на основі цього аналізу приймати оптимальні рішення, які б враховували зміст і структуру їх діяльності» [14, с. 304].

У галузі мистецької, зокрема, музичної – середньої та вищої – освіти компетентнісний підхід розглядали А. Болгарський, О. Горбенко, С. Горбенко, Л. Масол, А. Михайличенко, Лю Цинган, Чжоу Юнь та інші науковці.

Зокрема, А. Болгарський зазначав, що компетентнісний підхід «охоплює як рівень фахових здібностей індивіда, так і загальні пізнавальні процеси та емоційно-мотиваційні складові – інтерес, глибину переживань, художньо-образне мислення» [1, с. 572]. Ґрунтуючись на тлумаченні поняття «компетентність» у англomовній довідниковій літературі, науковець акцентує в ньому категорію «здатність до дії» як «уміння використовувати знання у практичній діяльності; з подальшим моделюванням і самооцінюванням наслідків своїх дій завчасно і на тривалу перспективу» [1, с. 573].

Таким чином, поняття «компетентність» включає як професійні знання і здатність їх ефективно застосовувати, так і досвід, «ставлення до справи», здатність використовувати знання, уміння, особистісні якості для досягнення передбачуваного результату (В. Аніщенко, А. Михайличенко). Саме тому, на думку А. Болгарського,

набуті компетентності «дають можливість реалізувати в житті духовно-моральний, діяльнісний, творчий і комунікативний потенціали, які спрямовують процес розвитку і саморозвитку особистості» [1, с. 573].

У галузі хореографічної освіти під компетентністю розуміється «наявність знань про різні аспекти життя людини (змістовні узагальнення теоретичних і емпіричних знань, представлених у формі понять, принципів, змістотвірних положень), навичок творчого оволодіння інтелектуальним і фізичним інструментарієм, здатності взаємодіяти з іншими людьми в різних ситуаціях» [13, с. 42].

Проблему формування фахових компетентностей у процесі хореографічної підготовки студентів розглядали Лей Інъ, Лю Цяньцянъ, О. Пархоменко, Ю. Ростовська, Т. Сердюк, Ю. Тараненко, С. Твердохліб, та інші науковці. Зокрема, О. Пархоменко і С. Твердохліб, досліджували формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії, Ю. Тараненко – формування їх хореографічно-творчої компетентності в контексті балетмейстерських умінь.

Відповідно, професійна компетентність учителя хореографії у дослідженнях науковців включає специфічні компетентності, визначені певним видом діяльності. Також, акцентується здатність майбутнього фахівця до самостійної творчої діяльності, до професійної організації навчального процесу (Ю. Тараненко).

Саме компетентнісний підхід, як зазначає О. Горбенко, «має на меті вдосконалення художнього мислення, творчого потенціалу на засадах самостійного пошуку, спрямованого на творче самовираження майбутніх фахівців» і ґрунтується «на впровадженні інтеграційних зв'язків між фаховими дисциплінами» [4, с. 5].

Слід зазначити, що творчий потенціал майбутніх фахівців у галузі хореографії ми розуміємо як «системне утворення, що відображає ресурсні можливості особистості у процесі її розвитку на основі творчих задатків та особистісних якостей, набуття досвіду творчої діяльності» [2, с. 96]. Ураховуючи багатоаспектність у підходах до вибору напрямків та шляхів формування творчого потенціалу, зауважимо, що формування означеного феномена у майбутніх фахівців-хореографів – студентів факультетів мистецтв – має ґрунтуватися на розвитку «здатності до набуття мистецьких знань; здатності до творчості, що включає мисленнєвий компонент; естетично-ціннісний аспект творчої діяльності; розвиток уяви та фантазії, здатності до імпровізації; потреби у саморозвитку та самовдосконаленні» [2, с. 96].

Творчий потенціал студента факультету мистецтв (як у галузі музичного, так і хореографічного мистецтва) проявляється у різних видах мистецької діяльності, зокрема, концертно-виконавської, сценічно-образної, педагогічної, за умови творчої активності та цілеспрямованості. Крім того, у творчій діяльності синтезуються мотиваційна, емоційна, пізнавальна, інформаційна, комунікативна сфери, виявляється його готовність до самореалізації в обраній професії, тобто, формуються його особистісні якості.

Не слід забувати також про те, що в педагогічній діяльності сфери особистісного та суб'єктивного мають особливе, а часом і вирішальне значення, оскільки, успішному становленню особистості «фактор відносин, що включає високий рівень творчої взаємодії, сприяє більше, ніж зміст і методика, якою оперує педагог» [12, с. 148]. Проте, варто зазначити, що організація освітньої діяльності на основі творчої взаємодії високого рівня є, власне, виявом педагогічної майстерності викладача.

Як показує практика, творчий потенціал студентів факультетів мистецтв розкривається повніше в контексті досягнення відмінностей у розвитку кожної окремо взятої особистості, оскільки виявляє її реальні можливості в кожному з видів мистецької діяльності у процесі набуття фахових компетентностей.

Прагнучи забезпечити сформованість творчого потенціалу особистості майбутнього фахівця, виділяємо принципи формування творчого потенціалу викладача мистецьких дисциплін, зокрема, хореографії: інтегративної спрямованості навчання, гуманізації освітнього процесу, залучення учасників навчального процесу до використання сучасних мультимедійних технологій навчання.

Інтегроване навчання в своїй основі має спрямування на розвиток системного мислення і цілісного сприйняття, а відтак, і інтерпретації мистецьких явищ у їх художньо-естетичній цілісності і цінності. Для майбутніх викладачів-хореографів воно полягає, перш за все, в інтеграції мистецьких знань в аспектах теоретичної, хореографічно-виконавської, методичної підготовки.

Набуті мистецькі знання разом з накопиченим практичним досвідом їх застосування дозволять майбутнім фахівцям реалізовувати інтегроване навчання учнів: формувати в них цілісне уявлення про світ, вивчаючи окремі явища різнобічно, застосовуючи знання з різних навчальних предметів при виконанні творчих завдань та розв'язуючи життєві проблеми. Таке поєднання знань, побудованих на інтеграційній основі, веде до їх узагальнення, систематизації та ефективного застосування в нових життєвих ситуаціях. Тому творчий розвиток особистості на сучасному етапі освіти студенту факультету мистецтв педагогічного вишу потрібно розуміти «як створення можливостей для досягнення навколишнього світу, індивідуального ставлення до власного життя та діяльності» «вибудовувати свої стосунки з учнями, орієнтуючись на гуманістичні цінності» [12, с. 148].

Дотримання принципу гуманізації освітнього процесу визначає парадигма особистісно орієнтованого навчання, спрямованого на особистість здобувача знань, на його потреби, його особистісний розвиток, реалізацію його можливостей у досягненні поставленої мети. Концепція гуманістичної освіти орієнтована на освоєння кожним індивідом «культури і загальнолюдських цінностей, відповідного досвіду, що передбачає максимальне розкриття творчого потенціалу» [5, с. 56].

Тому гуманна педагогіка у вищій школі, яка передбачає підготовку педагога-творця, включає зміст та організацію навчання «на основі особистісно орієнтованого підходу до студента з утвердженням його в ролі активного, свідомого, рівноправного учасника навчально-виховного процесу, в якому його особистість розвивається з урахуванням індивідуальних здібностей» [15, с. 126]. У цьому контексті особливого значення, на думку О. Галян, набуває «дослідження суб'єктності особистості як провідного орієнтиру сучасної освіти – між освітою та розвитком особистості» [3, с. 60], що розуміється нами як максимальне сприяння освітньої діяльності розвитку її (особистості) творчих можливостей, ураховуючи її неповторність, та спираючись на її суб'єктний досвід.

Ефективність формування творчого потенціалу забезпечує ефективність суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу, що є однією з умов реалізації гуманно орієнтованого напрямку підготовки студентів мистецьких спеціальностей, зокрема, майбутніх викладачів хореографії, до майбутньої педагогічної діяльності. Проте, цей напрямок передбачає не просто демократизацію взаємин між викладачем і студентом, а партнерство, творчу взаємодію з посиленням

«суб'єктивних функцій» студента, активізацією його ролі в розвитку власних професійних здібностей і особистісних якостей (О. Чепка).

Проведене дослідження та аналіз наукових джерел, в яких піднімаються питання якості підготовки студентів факультетів мистецтв, актуалізує впровадження в означений процес мультимедійних технологій. Незважаючи на те, що доцільність використання мультимедійних технологій у мистецькій освіті на сучасному етапі доведена, значна частина викладачів на сьогоднішній день має «досить обмежене» або «однобоке» уявлення щодо можливостей їх застосування [11]. Між тим, сучасні мультимедійні програмні засоби «імітують складні реальні процеси, ситуації, візуалізують абстрактну інформацію за рахунок динамічного представлення процесів, демонстрації фрагментів передач, віртуальних екскурсій тощо» [8].

Використання засобів мультимедіа у процесі формування творчого потенціалу майбутніх викладачів-хореографів у процесі фахової підготовки сприяє розширенню їх теоретичних знань, усвідомленню, узагальненню та інтерпретації мистецьких явищ, відкриває нові можливості для створення творчого продукту (в тому числі, візуального оформлення вистав, концертних номерів, сценографії сучасних хореографічних постановок). Дотримання принципу залучення учасників освітнього процесу до використання сучасних мультимедійних технологій навчання продиктовано вимогами часу, зумовлене соціальними процесами та технологічними досягненнями, які впливають на життя сучасного суспільства.

Висновки. Отже, у процесі формування творчого потенціалу студентів факультетів мистецтв у контексті їх фахової підготовки важливе місце посідає компетентнісна складова. Застосування компетентнісного підходу до формування творчого потенціалу студентів, опора на принципи інтегративної спрямованості навчання, гуманізації освітнього процесу, залучення учасників навчального процесу до використання сучасних мультимедійних технологій навчання акцентується нами у зв'язку з потребою суспільства у фахівцях з високим рівнем культурного і творчого досвіду, духовного розвитку, особистісно активних, самобутніх, здатних до власної інтерпретації та узагальнення мистецьких явищ.

Література:

1. Болгарський А. Г. Компетентнісний підхід до музично-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики. Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 16–17 жовтня 2014 р., Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. С. 572–580.
2. Дун Цзяньбін. Проблема формування творчого потенціалу студентів факультетів мистецтв у сучасних наукових дослідженнях. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2022. Вип. 1 (50). С.94–97. DOI:10.24144/2524-0609.2022.50.94-97
3. Галян О. Суб'єктність особистості: ретроспектива поглядів та перспектива втілення в педагогічний процес. Психологія особистості: науковий журнал. Івано-Франківськ, 2017 8(1). С. 59–67. DOI:10.15330/ps.8.1.59-67
4. Горбенко О. Б. Формування музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музики в процесі фахової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Кіровоград, 2010. 24 с.
5. Горбенко С. С. Крос-культурна домінанта в гуманістичному вихованні особистості засобами музики. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. Житомир, 2016. Вип. 4(86). С. 56-60.
6. Кабріль К. В. До проблеми формування ціннісної компетентності майбутнього вчителя музики. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти. 2011. Вип. 11. С. 84–87.
7. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / Н. М. Бібік та ін.; за ред. О. В. Овчарук. Київ, 2004. 112 с.

8. Мартинюк І. В. Особливості використання ІКТ в освітньому процесі початкової школи <https://genezum.org/library/osoblyvosti-vykorystannya-ikt-v-osvitnomu-procesi-pochatkovoi-shkoly>
9. Нова українська школа: поради для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с.
10. Сідельник Н. В. Професійна компетентність майбутнього вчителя історії як педагогічна проблема. Теорія та методика навчання суспільних дисциплін: науково-педагогічний журнал. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2011. № 1. С. 32–37.
11. Степанов В. А. Навчання майбутніх учителів музики мультимедійного аранжування: мотиваційний аспект. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки. Вип. 151. В 2-х томах. Т.2 Чернігів: ЧНПУ, 2018. С. 232–235.
12. Степанова Л. П. Драматизація як метод музично-педагогічної взаємодії в процесі творчого розвитку учнів мистецьких шкіл. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки. Вип. 12(168). Чернігів: НУЧК, 2021. С. 147–151. DOI:10.5281/zenodo.4769381
13. Твердохліб С. С. Формування інтерпретаційної компетентності майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософії: 011 – освітні, педагогічні науки. Кропивницький, 2021. 288 с.
14. Теловата М.Т. Компетентнісний підхід та його впровадження в освіті. Управління в освіті: зб. Матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конференції 14-16 квітня 2011. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2011. С. 303–305.
15. Шабанова Ю. О., Осипов А. О., Сутність і принципи гуманної педагогіки вищої школи. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія Педагогіка і психологія. Педагогічні науки. Дніпропетровськ, 2014. № 2(8). С. 123–130.

Про авторів:

Степанова Людмила Павлівна, кандидат педагогічних наук, доцент. Доцент кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. <https://orcid.org/0000-0002-9364-2373>

Дун Цзяньбін, аспірант Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. <https://orcid.org/0000-0002-7074-2080>

Stepanova Liudmyla, Dong Jianbing

Competence-personal component of the formation of the creative potential of arts faculty students in the context of professional training

The article highlights the problem of forming the creative potential of students of arts faculties in the process of preparing for future pedagogical activity in the context of rethinking the nature of its focus on the development of a creative personality in the conditions of reforming education from the standpoint of competence approach. The importance of the competence-personal component of the formation of the creative potential of students – future teachers of art disciplines – in the process of professional training based on the specified priority scientific approaches has been actualized. As a result of the research of scientific and methodical literature and the analysis of practical experience, the reliance on the principles of humanization of the educational process, the integrative orientation of teaching, and the involvement of participants in the educational process in the use of modern multimedia technologies have been determined and substantiated. The application of the principle of humanization of the educational process involves the interaction of learning subjects in the process of active artistic activity in the conditions of an emotionally colored, relaxed atmosphere. Relying on the principle of integrative orientation of education ensures generalization, systematization and effective application of knowledge in new life situations. The principle of involving participants of the educational process in the use of modern multimedia technologies is based on the opportunities provided by them for obtaining and presenting a creative product as a result of active independent cognitive work. The importance of determining the methodological principles of the formation of the creative potential of the individual in the context of the professional training of students of the faculties of arts is emphasized.

Keywords: educational process, scientific approaches, principles, creative development, artistic activity.

References:

1. Bolharskyi A. G. (2014). A competent approach to the musical performance training of the future music teacher. Professional art education and artistic culture: challenges of the 21st century: materials of the International science and practice conf. October 16–17, 2014, Kyiv. Pp. 572–580.
2. Dong Jianbing (2022). Formation of creative potential of students of faculties of arts in modern scientific research. Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: «Pedagogy. Social Work». Vol. 1(50). Pp. 94–97. DOI:10.24144/2524-0609.2022.50.94-97
3. Halian O. (2017). Agency of personality: retrospective views and perspectives of implementation in the pedagogical process. Personality psychology: a scientific journal. Ivano-Frankivsk, Vol. 8(1). Pp. 59–67. DOI:10.15330/ps.8.1.59-67
4. Horbenko O. B. (2010). Formation of musical performance competence of the future music teacher in the process of professional training. Extended abstract of candidate's thesis. Kirovohrad.
5. Gorbenko S. S. (2016). Cross-Cultural Dominant of the Personality in Humanistic Education by the Means of Music. Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University. Pedagogical sciences. Zhytomyr. Vol. 4(86). Pp. 56–60.
6. Kabryl K. V. (2011). До проблеми формування ціннісної компетентності майбутнього вчителя музики. Naukovyi chasopys National Pedagogical Dragomanov University. Series 14. Theory and method of art education. Vol. 11. Pp. 84–87.
7. Ovcharuk O. V. (Ed.). (2004). Competency approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives: library on educational policy. Kyiv. 112 s.
8. Martyniuk I. V. Peculiarities of the use of ICT in the educational process of primary school URL: <https://genezum.org/library/osoblyvosti-vykorystannya-ikt-v-osvitnomu-procesi-pochatkovo-shkoly>
9. Bibik N. M. (Ed.). (2018). New Ukrainian school: a teacher's guide. Kyiv. 160 s.
10. Sidelnik N. V. (2011). Professional competence of the future history teacher as a pedagogical problem. *Theory and teaching methods of social sciences: scientific and pedagogical journal. Sumy* Vol. 1. Pp. 32–37.
11. Stepanov V. A. (2018). Training of future teachers of music of multimedia arrangement: motivational aspects. *Bulletin of the Chernihiv National Pedagogical University named after T. G. Shevchenko. Pedagogical sciences*. Vol. 151. T. 2. Chernihiv: ChNPU. Pp. 232–235.
12. Stepanova L. (2021). Dramatization as a method of music-pedagogical interaction in the process of creative development of students of art schools. *Bulletin of T. Shevchenko National University «Chernihiv Collegium». Pedagogical sciences*. Vol. 12(168). Chernihiv : NUCHK, Pp. 147–151. DOI:10.5281/zenodo.4769381
13. Tverdokhlib S. S. (2021). Forming of the interpretive competence of future choreography teachers in the process of professional training. Ph.D's thesis. Kropyvnytskyi. Volodymyr Vynnychenko CPSU.
14. Telovata M. T. (2011). Competency approach and its implementation in education. Management in education: materials of the International science and practice conf. April 14–16. Lviv : Lviv Polytechnic Publishing House. Pp. 303–305.
15. Shabanova Yu. O., Osypov A. O. (2014). The essence and principles of humane pedagogy of higher education. *Bulletin of the Dnipropetrovsk Alfred Nobel University. Pedagogy and psychology series. Pedagogical sciences*. Dnipropetrovsk. Vol. 2(8). Pp. 123–130.